

SZÜLETÉSNAP

Jelenet

KOPECZKY LÁSZLÓ

(Pipacsék lakása. Mérsékelt ízlés)

PIPACS: *(az újságot olvassa, Pipacsné előtte áll. Csengetnek)*

VIRÁGÁRUSLÁNY: *(csokorral be)*

PIPACS: *(kisbankóit halászik elő, és elveszi a csokrot)* Köszönöm, fiam.

VIRÁGÁRUSLÁNY: *(el)*

PIPACS: *(elhelyezi a csokrot a vázában, visszaül olvasni)*

PIPACSNÉ: Mi volt ez?

PIPACS: Ötvenéves vagyok. Küldtem magamnak virágot.

PIPACSNÉ: *(leül távolabb, kis szünet után gúnyosan)* Ajándékot nem kapsz?

PIPACS: Nem akarom elkényeztetni magam... Aztán ha a következő születésnapomon megfeledekzem magamról, majd pófákat vágok.

PIPACSNÉ: A stíl kedvéért, tedd le az újságot, és tekints vissza a megtett útra.

PIPACS: *(belemegy a játékba)* Jó, hogy szólsz... De már a lap alján vagyok... Aszongya... *(morog)* m-m...m... Slussz! *(lecsapja a lapot)* Nos... *(zsebkendőjét vesz elő, megtöröli a szemét, megreszket a válla)*

PIPACSNÉ: *(megdöbben)* Mi van veled?!

PIPACS: *(az asztalra borul, öklével veri a lapját)*

(Csend lesz)

PIPACS: *(kis idő múlva felemeli merev arcát, kifújja az orrát)* Ez is megvolt... *(órájára néz)* Mikor jönnek Laciék?

(Dudaszó kint)

PIPACSNÉ: *(az ablakhoz megy, integet)* Kimégy te?

PIPACS: *(belebújik a papucsba, kimegy)*

(Léptek, duruzsolás, Kopácsné be, mögötte Kopács nagy sokrétával)

KOPÁCS: Hol az ünnepelt?

PIPACSNÉ: Hogyhogy hol? ... Lement elétek ... Nem találkoztatok? *(az ajtóhoz megy, kinéz)* Érthetetlen ...

KOPÁCS: Hány bejárata van a háznak?

PIPACSNÉ: Négy.

KOPÁCS: *(szusszan)* Akkor jó ... Nem szeretem a misztikus dolgokat.

KOPACSNÉ: Meglépett előlünk.

PIPACSNÉ: Papucsban?

KOPÁCS: Papucsban jött elének? *(nyúl a virágért)*

PIPACSNÉ: Türelmetlenül dudáltatok.

KOPÁCS: *(elhal a mozdulata)*

(Allnak tanácstalanul)

KOPACSNÉ: Lemegyek elébe ... *(el)*

PIPACSNÉ: *(a bárszekerénynél)* Megkínálhatlak valamivel?

KOPÁCS: *(széttárja a karját, kajánul)* Igen!

KOPACSNÉ: *(benyit)*

KOPÁCS: *(szeretné lenyelni a karjait)* Mért jöttél vissza?!

KOPACSNÉ: Csak!

KOPÁCS: Akkor keresem én ... Hogy is néz ki?

KOPACSNÉ: *(dobbant)*

KOPÁCS: *(kimegy)*

(Kopácsné és Pipacsné farkasszemet néznek)

PIPACSNÉ: Vigyázz rá jobban!

KOPACSNÉ: Én rá ... te magadra!

PIPACSNÉ: *(felszisszen)* Mit képzelsz!

KOPÁCSNÉ: Megmondom!

KOPÁCS: *(benyit)*

KOPÁCSNÉ: Miért jöttél vissza?!

KOPÁCS: Tudtam: ahogy egyedül maradtok, egymás torkának estek.

(Csend)

PIPACSNÉ: Én megyek utána . . . *(el)*

KOPÁCS: *(megérinti felesége vállát, de az elrántja. Zsebébe túr, remegő kézzel pirulás dobozt vesz elő)*

KOPÁCSNÉ: *(aggódva néz oldalt)*

KOPÁCS: *(háttal fordít, hármat egymás után lenyel)*

(Távol egymástól leülnek)

ÁGNES: *(feldúlva be)* Hol vannak?

KOPÁCS: Kik vannak hol?

ÁGNES: Pipacsék.

KOPÁCSNÉ: *(gúnyosan)* Minket várnak, s az asszony lement a férje elébe.

ÁGNES: Pipacsné berohant hozzám, körülvágatott a lakásban, aztán szó nélkül kisüvített.

KOPÁCSNÉ: És hová dugta?

ÁGNES: *(tátog)*

URAI: *(be, feltűrt ingujjal)* Mit akart tőled ez a nő?

ÁGNES: A férjét kereste, mert azt hitte, hogy az a hülyüke nálam nyüszög.

URAI: *(röhög, majd elkomolyodik)* Mért hitte?

ÁGNES: *(felrántja a vállát)* Ühh! . . .

URAI: De mondd meg!

ÁGNES: Számolj, te ló! A házban két hetven éven aluli nő van. Az egyik én vagyok, a másik az a petyhüdt démon, a Zsuzsanna . . . Te kinél keresnéd?

URAI: Pumpámat kímélendő, két házzal odébb.

KOPÁCS: Papucsban ment el.

URAI: Szóval a Juju . . .

ZSUZSA: *(be)* Szóval nem a Juju!

ÁGNES: Magán is átszáguldott?

- ZSUZSA: Leverte a falipuskát is, akkora szelet csapott.
- URAI: Puska a falon?
- ZSUZSA: *(elveresedik)* Elővigyázat! Én még szűz vagyok...
- URAI: Ahogy elnézem, az is fog maradni.
- ZSUZSA: *(pofon üti)*
- URAI: *(felüvölt)* Fogjanak meg, mert odaszózik!
- KOPÁCS: *(közibük áll)* Na!... Na!... *(Zsuzsához)* Magánál is kereste? *(röhög)*... Tényleg nem normális!
- ZSUZSA: *(pofon vágja)*
- URAI: *(előzékenyen)* Megfogjam, pajtás?
- PIPACSNÉ: *(be, feldúltan)* Nincs sehol!
- URAI: Nem kell mindjárt a legrosszabbra gondolni. Lehet, hogy összeesett és elvitték a mentők.
- PIPACSNÉ: *(elsápad, a telefonhoz szalad, tárcsázik)*
- KOPÁCS: *(Uraihoz)* Thá!... Megvizasztalta!
- URAI: Látja, hogy kisimult... Nincs a tyúkjainál — az már egy plusz!
- PIPACSNÉ: *(befogja a kagylót)* Az én férjemnek nincsenek tyúkjai!
- ÁGNES: Ne mondja!... Akkor mért nem a házmesternél kereste?
- PIPACSNÉ: *(fejéhez kap)* Tényleg!... Azzal szokott sakkozni... *(elrohan)*
- KOPÁCSNÉ: *(dühösen)* Szép kis hecc! Az egyszemélyes fogadó bizottság leül sakkozni, papucsban.
- KOPÁCS: Engem az döbbsent meg jobban, hogy ez a lapostetejű tud sakkozni.
- ÁGNES: Minek látogatja, ha lenézi?
- ZSUZSA: *(gúnyosan)* Szabad a gazda?
- KOPÁCSNÉ: *(villámlik)* Vissza fog kapni a két pofonból egyet!
- KOPÁCS: *(kezet csókol a feleségének)*
- KOPÁCSNÉ: *(ellágyul egy pillanatra, aztán pofon vágja)* Te meg nem férsz, nyavalyás, a bőrdobban!... *(sírva a székre rogy)*... Már az egész ház fecsegi...
- (Bejönnek Pipacsné és a Házmesterné)*
- URAI: *(a Házmesternéhez)* Na? ... Sakkoznak?
- HÁZMESTERNÉ: Majdnem...
- URAI: Hogyhogy majdnem?!
- HÁZMESTERNÉ: Úgy, hogy az én tökfaj férjem egyedül tologatja a bábukat.
- URAI: Szegény szerencsétlen...

HÁZMESTERNÉ: Szegény igen, de nem szerencsétlen. Ha veszésre áll, átül a túlsó oldalra.

KOPÁCS: *(vihog)* Nem ült rá véletlenül a Pipacsra?

PIPACSNÉ: *(szigorúan)* Laci!

KOPÁCS: *(búsan odaballag, és tartja az arcát)* Tessék!

PIPACSNÉ: *(elmosolyodik, könnyedén megsimítja az arcát)*

KOPÁCSNÉ: *(felszisszen)*

PIPACSNÉ: Szóltál?

KOPÁCSNÉ: *(epésen)* Alakul a dolog... Az én férjemet már megtaláltad.

PIPACSNÉ: *(a bárszekrényvel néz farkasszemet)*

ÁGNES: Pipacs urat keresi, mi?

PIPACSNÉ: Töltsön magának, Gizi néni... *(a telefonba)* Hallo...

Nem szedtek fel az utcán egy középkorú, kopaszodó férfit, papucsban?

ZSUZSA: Micsoda személyleírás... Ha nekem férjem volna...

ÁGNES: Az teljesen kopasz lenne.

PIPACSNÉ: *(int, hogy hallgassanak)* Három... *(ajkába harap)*

Válogathatok... És tessék mondani... *(alig meri megkérdezni)* A Kis Sugárút 3 táján?... Nem frakkban... Nem, nem az Iparos Dalárda karmestere...

URAI: Az meg mért szaladgál papucsban?

ÁGNES: Pszt!

URAI: *(súgva)* Fejére esett a basszuskulcs...

PIPACSNÉ: *(a telefonba)* Értem... A másik kettőt tegnap... Köszönöm.

HÁZMESTERNÉ: *(lehajtott egy kupicával, csettint)* Elkapták a frakkost!... *(sajnálkozva)* Három közül egyet se tudott kiszúrni?

PIPACSNÉ: *(szemrehányóan)* Gizi néni!

HÁZMESTERNÉ: Én szívesen lecserélném az enyimet.

KOPÁCS: Akki nem tud sakkul, az ne beszéljen sakkul!... Lecserélni, azt jelenti: slussz!

HÁZMESTERNÉ: *(csuklik)* Pláne!

KOPÁCSNÉ: Piroska és a karmester... Bizarr ötlet...

HÁZMESTER: *(be a felállított sakktáblával)*

HÁZMESTERNÉ: Mit akarsz itt?!

HÁZMESTER: ...A paraszt rááll az idős perszónára, aki mattal fenyegeti a bárszekrényt... Az urak közül tud valaki sakkozni?

- HÁZMESTERNÉ: *(veresen)* Így megszégyeníteni! ... Na megállj, menjünk csak haza!
- HÁZMESTER: Helyes ... Azért jöttem, hogy menjünk.
- URAI: Azt mondta, sakkozni akar.
- HÁZMESTER: Olyan naiv azért nem vagyok, hogy azt higgyem: egykettő búcsút int a talpasnak.
- HÁZMESTERNÉ: *(iszik, patetikusan)* Neked a búcsú sose fájjon. . .
- ZSUZSA: Szeretném én azt látni, hogyan akadályozza meg az ivásban?
- HÁZMESTER: Így: ... *(a bársekrényhez megy, tölt, lehajtja)* Gizi, te meg leszel mentve!
- PIPACSNÉ: *(köhint diszkrétén)*
- HÁZMESTER: Bocsásson meg, asszonyom ... *(tölt, iszik)* ... Csak a kötelességemet teljesítem.
- URAI: Már túl is teljesítette. A keresztfáján majd ez áll: „Elesett a bársekrénynél” ... *(nevet)*
- PIPACSNÉ: *(arcán végiggördül a könny)*
- URAI: Mért rí kisnagysád?
- PIPACSNÉ: Ha meggondolom, hogy mi itt vigadozunk, s közben szegény Frédi lehet, hogy már ... *(elcsuklik a hangja)*
- URAI: A paplanok alá be tetszett tekinteni, a mentők nem találják — elment beiratkozni az Iparos Dalárdába.
- PIPACSNÉ: Ugyan már ... Nincs is hangja.
- KOPÁCSNÉ: Itthon.
- KOPÁCS: *(a Házmesterrel sakkozik)* Még egy pofonjelölt.
- PIPACSNÉ: *(élesen)* Te elhallgattad volna reggelig, ha nem kellett volna felöltöznie, hogy hazamenjen.
- KOPÁCS: Leütöm a lovat!
- HÁZMESTER: Hol lát itt maga lovat?
- KOPÁCS: Szimultán ... Sakk meg az élet.
- HÁZMESTER: Áhá ... *(anélkül, hogy megfordulna)* Teszed le, Gizi!
- HÁZMESTERNÉ: *(ijedten teszi le a poharat)*
- URAI: Ejnye, magának hátul is van szeme.
- HÁZMESTER: Nem nagy kunszt kitalálni — mit csinál, ha nem beszél.
- ÁGNES: *(Pipácsnéhoz és Kopácsnéhoz)* Maguk meg mit játsszák itt a tigris. A két mulyából Adoniszt akarnak csinálni.

ZSUZSA: Honnan tudja, hogy mulyák?

ÁGNES: Maga is szűz, én is az vagyok.

(*Mindenki Uraira bámul*)

URAI: Én, kérem, régimódi gavallér vagyok. Előbb az oltár.

KOPÁCS: Azt hittem, ateista.

URAI: Az vagyok, de a nagynéném ki akarja sírni magát a templomban.

ÁGNES: (*dobbant*) Meddig kell még arra a sírásra várni?!

KARMESTER: (*frakkban és papucsban be*) Zavarok?

ZSUZSA: Mi azt hittük, hogy magát zavarják.

KARMESTER: (*elmosolyodik*) Allúzió a fúgámra... Hát igen. Két fehér köpenyes úriember leszóltott az utcán. Éppen ezeket osztogattam. (*kottát vesz elő a hóna alól*) Van még néhány példány... (*osztogatja*) A zene legyen mindenké!

URAI: Mi ez?

KARMESTER: Madrigál... „CAREZZA DI DOLORE” von Hanák Félix...

MENTŐK: (*be*)

I. MENTŐ: Gyerünk, Hanák úr... Elég a bújócskából.

KARMESTER: És most hová?

II. MENTŐ: A gumifalú konzervatóriumba.

KARMESTER: (*a táblára sandít, Kopácshoz*) Feladhatja... Érdekes, hogy ezek az urak azt hiszik, hogy bolond vagyok.

URAI: (*vihog*) Pedig dehogy...

KARMESTER: Mérje meg a homlokát, hány ujjnyi, s aztán vihorásszék... Én két főiskolát végeztem, (*a Mentőkere*) ők, jó, ha karatétanfolyamot, mégis megmondhatóim.

URAI: Mért ijesztgeti papucsban a járókelőket? Mintha maga volna a Frakkenstein fia?

KARMESTER: (*ünnepélyesen*) Uraim!

URAI: (*morog*) Ne bizalmaskodjék...

KARMESTER: Tessék?!

ÁGNES: Urainak hívják, azt hitte tegezi.

KARMESTER: Uraim és Urai úr!... Minden öltözékem ez, amit itt rajtam látnak. A frakkot nem adhattam el, mert az Iparos Dalárda jubileumán én vezényelem a díszhangversenyt.

KOPÁCS: Papucsban?

KARMESTER: Oh, nem... Van egy pár lakkcipőm is, de kímél-
nem kell, mert kezd leválni a talpa.

KOPÁCSNÉ: És mire ment el a pénze?

KARMESTER: *(meglobogtatja a kottát)* Mit gondol, ezt ingyen
nyomják?

URAI: S maga mért nyomta ide ingyen?

KARMESTER: *(gőgösen)* Hanák nem eladó!

URAI: Csak az übecíher, meg a kalucsni.

PIPACSNÉ: Meg kellene nőszülnie, Mester.

ÁGNES: Nincsen sírhatnékja a nagynénikéjének.

I. MENTŐ: *(rászól a Házmesterre)* Ne avval, maga szerencsét-
len!... *(másik figurát tol előre)*

II. MENTŐ: Igazán?!... S ehhez mit szólsz?... *(sakkoznak a sak-
kózók feje fölött, ellöki Kopács kezét, s ő lép)*

KOPÁCSNÉ: Ismerek nők embereket is, akik papucsban sétálnak az
utcán.

HÁZMESTERNÉ: A Pipacs urat ne tessék sértegetni. Nála jobb
ember a világon nincs. Ha jön, köszön, ha elmegy, köszön

KOPÁCSNÉ: Most nem köszönt.

ZSUZA: Elege volt neki a világból.

PIPACSNÉ: Mit ért maga ehhez, hiszen macskája sincs.

ZSUZA: Volt, de ez a sakter megmérgezte. *(a Házmesterre mutat)*

HÁZMESTER: Na és... Tán férjhez akart menni hozzá?

ZSUZA: *(a Házmesternéhez)* Nem csodálom, asszonyom, hogy
iszik.

KOPÁCSNÉ: *(forgatja az üveget)* Igen, ez világos... Szerencsét-
len vagyok... Szinte irigylem a drága jó Pipacs urat,
aki... *(ájtatosan a mennyezetre szegezi tekintetét)*

PIPACSNÉ: *(fejéhez kap)* A padlás!... *(kiszalad)*

KOPÁCSNÉ: *(a Házmesternéhez)* Maga azt hiszi, hogy...

HÁZMESTERNÉ: *(sóbajt)* A rendes emberek mind fenn vannak.

KARMESTER: *(megérinti az I. Mentő vállát)*

I. MENTŐ: *(ellöki)* Ezt még lejátszhatom, vagy mifene!

URAI: A jóasszony nem vitt magával kést... Hátha le kell nyisz-
szantani.

HÁZMESTER: *(az oldalzsebből jókora bicsakot vesz elő, s nyújtja,
anélkül, hogy feltekintene a tábláról)*

URAI: *(elrohan a késsel)*

ÁGNES: *(utána kiált)* Misike, vigyázz, meg ne vágd magad!

KOPÁCSNÉ: Megválni? ... Az lenne a kisebbik baj.

ÁGNES: Mire gondol?

KOPÁCSNÉ: Gondolhatja.

ÁGNES: *(indul)*

(Odakint harsány hang: „SEGÍTSÉÉÉÉG!”)

LÉGGOMBÁRUS: *(betámolyog)*

KOPÁCSNÉ: Mit óbégat?

LÉGGOMBÁRUS: Egy vadember ... a lépcsőn ... késsel ...
üldöz egy ... nőt ...

KOPÁCSNÉ: Ja az. Na üljön csak le nyugodtan, jó ember. Magát
már csak a léggömbök tartják.

LÉGGOMBÁRUS: Igen ... a szívem ... *(lehanyatlik a székebe)*

KARMESTER: *(ismét megérinti az I. Mentő vállát)*

I. MENTŐ: *(még dühösebben elrántja)* Én is játszhatok egy kicsit,
mifene!

KARMESTER: *(tehetetlenül mutogat a Léggömbárusra, majd meg-
próbálkozik a II. Mentővel)*

II. MENTŐ: De sürgős lett ... Megvárja magát az a hideg víz.

ZSUZSA: *(a konyhakos üveget nézi, dühösen a Házmesternére)* Gyil-
kos!

KARMESTER: *(kottával legyezi a Léggömbárust)*

LÉGGOMBÁRUS: *(nyöszörög)* Mondja, mért oly gonoszak az em-
berek?

KARMESTER: Mert pénzt kér tőlük ... Engem például mindenki
szeret.

KOPÁCSNÉ: *(a mentőkre mutat)* Itt a két tanú rá.

KARMESTER: Ezek egyszerű emberek, de nincsenek érzelmek hí-
jával, mint például azok, akik odatelefonáltak miattam ...
Míg az ambulancián üldögtünk, megtanulták a madrigált.
(sípot vesz elő, megadja a hangot)

I. MENTŐ: *(szórakozottan énekl)* Me-he-he-heg fo-ho-gom ... ehe-
he-hez-ta-ha bá-há-bu-hú-t ...

II. MENTŐ: *(énekel)* Én a fu-hu ... én a fu-hu ... tá-ra ... tára-
tara-ra-ram ...

KARMESTER: *(Ágneshez)* Milyennek találja?

ÁGNES: *(az ajtóra fülel nyugtalanul)* Dallamos a szöveg ...

ZSUZSA: *(a Léggömbárushoz)* Mennyit keres ezzel az izével?

LÉGGOMBÁRUS: Nem panaszkodhatom... jaj... Ebben az országban mindig akad egy kis ünnep, évforduló, karnevál... Ilyenkor három műszakban dolgozom... Lassan már családalapításra is gondolhatnék... jaj.

ZSUZA: *(közelebb húzódik)*

I. MENTŐ: *(odacsattintva)* Matt!

II. MENTŐ: *(nézi hitetlenül, majd Kopácsra förmed),* Pancser!

Az ajtó kinyílik betámolyog Urai halálsápadtan, Pipacsnéra támaszkodva, az asszony kezében a kés)

ÁGNES: *(sikolt)* Misike! Mi történt veled?!

PIPACSNÉ: *(dühösen szusszan)* Mi történt... Karomba ájult, mikor meglátta... Alig tudtam a kést kicsavarni kezéből, hogy a kötelet elvágjam.

(Haláli csend, aztán élesen cseng a telefon)

KOPÁCSNÉ: *(felveszi a kagylót)* Hallo!... *(ijedten ejti le, halálsápadtan Pipacsnéhoz)* A férjed!...

PIPACSNÉ: *(remegve)* Hát akkor... az ott fenn?...

PIPACSNÉ: Mit tudom én!

URAI: *(megviselten)* Egy nő... Kék kabát...

HÁZMESTERNÉ: *(csuklik)*

URAI: Még meleg... *(mindenki feléje néz)*

LÉGGOMBÁRUS: *(az I. Mentő kezébe nyomja a léggömböket)*
Fogja, ha már nem mozdul! *(elrohan)*

(Ez a játék megismétlődik, egymás kezébe taszítják a lengő-libegő léggömböket, s lélekszakadva elrohannak)

HÁZMESTERNÉ: *(egyedül maradt a léggömbökkel a kezében. Széles gesztus)* Tudtam!... Tudtam, hogy ez lesz!

(Az ajtó kitárul, a küszöbön a Kék Kabátos Lány áll ajtófélfának támaszkodva, majd bútortól bútorig támolyogva megtámaszkodik az asztal sarkán)

HÁZMESTERNÉ: Nem is lehetett volna másképp! *(indul kifelé, a léggömböket a Kék Kabátos Lány kezébe nyomja, az aj-*

*tóból visszatámolyog, megáll a lány előtt, csuklik, majd
döngő léptekkel el)*

(Csend, halk muzsika)

PIPACS: *(be, megdöbbenve)* Hát itt vagy?! . . . Tőled jövök.

KÉK KABÁTOS LÁNY: Én . . . sokkal messzibbről . . . *(átnyújtja
a léggömböket)* Boldog születésnapot . . . *(lassú léptekkel el)*

függöny